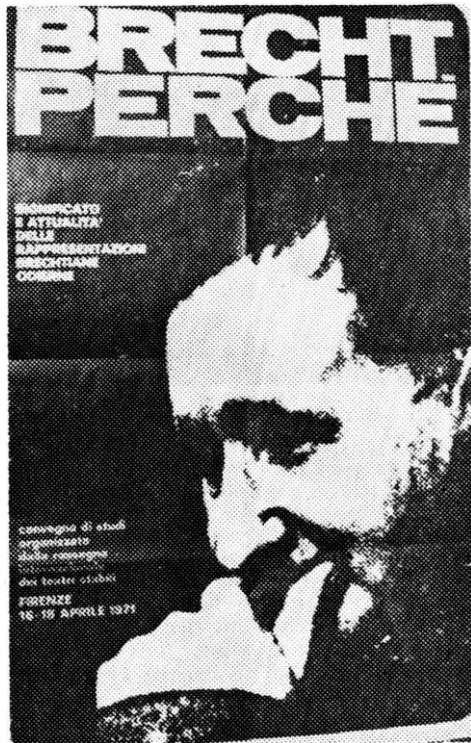

Brecht, iată de ce!

Florența a găzduit în a doua jumătate a lui aprilie, la Palazzo Medici Ricardi, un *Convegno di studi*, o reuniune internațională consacrată temei: „Brecht, iată de ce — semnificația și actualitatea reprezentațiilor brechtiene, astăzi“. Formulind în titlu problema generală în dezbatere, organizatorii reuniunii au subliniat programatic o valoare afirmativă, neîntrebând: „De ce Brecht?“, ci preconizând concluzia însemnătății considerabile, pe care continuă să o aibă în teatrul lumii opera dramatică și gândirea teoretică a autorului *Vieții lui Galileo Galilei*. Pornind de la această poziție de principiu, discuțiile s-au articulat în jurul a patru subdiviziuni tematice: a) editarea operelor lui Brecht; b) semnificația ideologică a teatrului brechtian; c) regia, interpretarea, scenografia și muzica operelor lui Brecht; d) istoria criticii referitoare la Brecht.

Au participat reprezentanți din Italia, R.D.G., R.F.G., Elveția, Anglia, Israel, Franța, Algeria, Polonia, România. Au luat cuvântul, între alții, cunoscuți și foarte apreciați regizori (Giorgio Strehler, Beno Besson, Ruth Berghaus, Klaus Völker), actori (Ekehart Schall), critici (Roman Szydlowski), profesori, scriitori, exegeți ai opere brechtiene (Bernard Dort, John Willett, Emilio Castellani, Ernst Schumacher, Paolo Chiarini, Werner Hecht).

Subscriindu-se la ideea unei noi reflecții critice asupra lui Brecht (B. Dort), coincidentă cu o situație nouă și cu o sensibilitate nouă a spectatorului contemporan, s-au infirmat în mod concludent (P. Chiarini) obiecțiile principale, pe plan estetic și socio-politic, pe care le aduc textelor și reprezentațiilor brechtiene unii comentatori de azi. Astfel, s-a constatat că numai aprecieri sumare și nefundate pot conduce la ideea „realismului arhaic“ al pieselor autorului *Cercului de cretă caucazian*, și la teza supremelor necorespondențe dintre

vremea „paleo-capitalismului“, în care ar fi fost scrise aceste piese, și vremea noastră.

În strînsă asociație, s-a susținut (G. Strehler) antidogmatismul brechtian, combătîndu-se (B. Besson) și sectarismul celor care consideră că piesele și reprezentațiile brechtiene pot fi adresate numai unui anumit public, numai anumitor pătri, relativ restrinse, de spectatori. De aici, a decurs firesc întrebarea pusă de Ruth Berghaus: nu numai de ce Brecht, ci și pentru cine? Și un răspuns dat în cvasiunanimitate, răspuns care includea — în raport cu simbioza necesară dintre o direcție politică evidentă și un caracter de amuzament (*Unterhaltung*) al reprezentației tea-

Prezidiul care a condus lucrările reuniunii internaționale de studii de la Florența. În centru, Bernard Dort; în dreapta sa — Ruth Berghaus, Kurt Völker; în stînga sa — Beno Besson, Horia Deleanu

trale — ample categorii de public. Fără îndoială, însă, că această accepție judicioasă a reprezentății teatrale nu vrea să acrediteze, așa cum arăta regizorul Bernard Sobel, punerile în scenă estetizante, care devin terorizante, stabilind opreliști ferme în calea transmiterii mesajului politic.

Reluîndu-se ideea imperativă a teatrului lui Brecht ca teatru politic (R. Szydłowski), ca teatru dialectic, s-a menționat (G. Strehler) necesitatea eliminării confuziei dintre realitatea dialecticii brechtienne și construirea artificială a unei ambiguități brechtienne. Gîndirea teoretică și practica teatrală a lui Brecht au dobîndit dreptul deplin de a fi considerate (P. Chiarini) nu un stil, ci o metodă, tot așa cum efectul de distanțare (*V-Effekt*), care este situat la antipodul alienării, nu trebuie apreciat ca o tehnică, ci ca un concept.

Despre editarea și importanța editării avizate a operelor lui Brecht în diverse țări au vorbit: W. Hecht, E. Castellani, J. Willett; despre Brecht-critic de teatru a vorbit E. Schumacher; despre muzica de spectacol, în concepția brechtiană, a vorbit Luigi Rognoni; despre Brecht în America a vorbit Roberto Fertonani etc.

În comunicarea („Brecht — un modern sau desuet?“), pe care am susținut-o la *Convegno*, am încercat să demonstrez, împotriva prejudecăților legate de presupusele exclusivisme ale lui Brecht, caracterul modern pe care îl dobîndesc opiniile sale asupra actorului și publicului, în confruntare cu tendințele cele mai înaintate și inovatoare ale teatrului contemporan. Pleidînd pentru caracterul deschis, propriu operei brechtienne, am vrut, analizînd cîteva spectacole de pe diverse meridiane, să dovedesc că reprezentațiile „muzicale“ (respectînd aproape arheologic litera, și nu spiritul, textelor dramatice), și cele „muzicale“ (denaturînd substanța piesei de teatru și contrafăcîndu-i structura în raport cu un bănuț gust al spectatorului de azi), determină apariția falsei ipoteze a presupusului caracter desuet al teatrului epic.

În ansamblu, reuniunea internațională de studii de la Florența — care se înscrie într-o suită de dezbateri pe această temă —, reconfirmînd validitatea sigură a operei și a metodei brechtienne, a impus din nou atenției generale ideea că teatrul epic, teatrul dialectic, rămîne și astăzi una dintre căile fundamentale de dezvoltare ale artei spectacolului contemporan.